

Economic and Societal ambitions in the Top Sector Life Sciences and Health

A stakeholder analysis

By M. (Maaïke) den Heijer

Vrije Universiteit Amsterdam

Management, Policy Analysis and Entrepreneurship in Health and Life Sciences

Studentnumber:

2538589

Supervisors:

dr. W. (Wenny) Ho (VU)

dr. M. J. (Marcel) Kleijn (AWTI)

Management samenvatting

In 2010 introduceerde de Nederlandse overheid een nieuw innovatiebeleid, het Topsectorenbeleid. Dit beleid richt zich op het verhogen van particuliere investeringen in onderzoek en ontwikkeling (R&D) door de samenwerking tussen het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheid te stimuleren. Het Topsectorenbeleid heeft daarmee als doel om de concurrentiepositie en de economie van Nederland te versterken. Naast het economische perspectief van dit beleid, legt de regering in toenemende mate de nadruk op de bijdrage van de topsectoren aan maatschappelijke uitdagingen. De regering is van mening dat de maatschappelijke uitdagingen van vandaag de opkomende markten van morgen zijn. De Topsector Life Sciences and Health (LSH) is één van de negen topsectoren met zowel een economische als een maatschappelijke ambitie. Hun ambitie is: 'het ontwikkelen van gezondheid gerelateerde technologie, biomedische en sociaal-culturele innovaties die bijdragen aan vitaal functioneren en aan de kwaliteit van leven van alle burgers, evenals aan de betaalbaarheid en de productiviteit binnen de preventie, cure en care cyclus. Innovatie die, belangrijker nog, business value in Nederland en in het buitenland creëert'. Toch rijst er de vraag in hoeverre de economische en maatschappelijke ambities van deze Topsector behaald gaan worden.

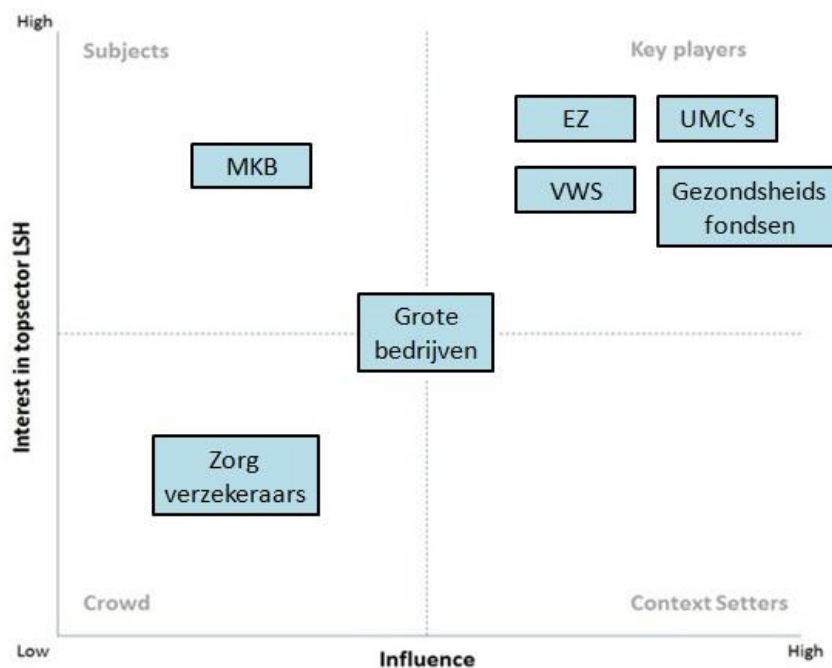
De kans dat een beleid zijn ambities zal realiseren hangt onder andere af van welke stakeholders betrokken worden en welke invloed ze hebben op de uitvoering van het beleid. Tegenstrijdige belangen of een disbalans in de macht tussen de belanghebbenden zou de verwezenlijking van de ambities mogelijk kunnen belemmeren. In deze studie is daarom gekeken naar de posities van verschillende stakeholders in de Topsector LSH en hun positie ten opzichte van de economische en maatschappelijke ambitie. De volgende stakeholders zijn meegenomen in het onderzoek: EZ, VWS, industrie: grote bedrijven & MKB, kennisinstellingen (UMC's), gezondheidsfondsen en zorgverzekeraars.

Uit onze analyse is een aantal bevindingen gekomen die realisatie van de ambitie kunnen belemmeren.

- De industrie is geen keyplayer in de Topsector LSH, ondanks het van origine een bedrijfsleven beleid is. Grote bedrijven lijken weinig belang te hebben bij het beleid. De financiële prikkel is te klein in verhouding met de moeite die het kost om het te ontvangen. Het MKB daarentegen lijkt meer belang te hebben in het beleid, toch lijkt er te weinig aansluiting met het MKB. Daarbij is in verhouding de industrie weinig vertegenwoordigd in de regiegroep.
- Zorgverzekeraars spelen nauwelijks een rol in de Topsector LSH. Hun medewerking en investeringen missen, terwijl ze erg van belang kunnen zijn voor andere stakeholders en ze zelf veel belang kunnen hebben bij de innovaties die de Topsector LSH stimuleert.
- De wetenschap is sterk vertegenwoordigd; hierdoor lijkt de agenda ook een sterk wetenschappelijke focus te hebben, wat niet altijd per definitie in het belang is van de industrie.
- De agenda van de Topsector LSH is erg breed en biedt weinig sturing voor het budget dat beschikbaar is. Hierdoor lijkt de maatschappelijke ambitie erg eenzijdig te worden benaderd. Veel participanten die TKI-toeslag aanvragen werken aan 'cure' gerelateerde onderwerpen, mogelijk omdat de economische waarde van deze innovaties groot is. Hierdoor blijven echter innovaties op het gebied van 'preventie' en 'care' achter, wat vaak ook sociaal-culturele en diensteninnovaties zijn.

- De perspectieven van stakeholders ten aanzien van de middelen die nodig zijn om bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen, lijken met elkaar te conflicteren. De industrie, UMC's en gezondheidsfondsen hebben veel belang bij technologische innovatie en zij geloven dat deze type innovaties ook bijdragen aan de maatschappelijke ambitie. Echter, beschouwt VWS deze innovaties als kostenopdrijvend. Zij hebben meer belang bij stimulatie van sociaal-culturele en diensteninnovatie, waarvan zij geloven dat die beter bijdragen aan de maatschappelijke ambitie.

De volgende afbeelding toont welke van de vier posities (keyplayer, context setter, crowd, subject) de stakeholders in de topsector LSH hebben (de stakeholders zijn slechts in een quadrant geplaatst, de ordening in een quadrant is willekeurig).

Mede doordat de industrie te weinig aansluiting vindt met het beleid en het belang van sociaal-culturele en diensteninnovatie sterk ondervertegenwoordigd is, lijkt de ambitie van de Topsector LSH maar in beperkte mate te worden behaald. De volgende aanbevelingen voor verbetering van de samenwerking en het beleid worden gedaan:

1. Betrek meer bedrijven en zorgverzekeraars in de regiegroep. De industrie en zorgverzekeraars zijn beide belangrijke stakeholders in de Topsector LSH, maar zijn te weinig betrokken in het bestuur. Het bedrijfsleven zou beter aangesloten moeten worden zodat de aansluiting van het beleid op de behoefte van het bedrijfsleven beter wordt. Daarbij zou de TKI-toeslag verhoogd moeten worden om het participeren in PPP's aantrekkelijker te maken voor het bedrijfsleven. Dit alles zal de kans op het behalen van de economische ambitie verhogen. De zorgverzekeraars zouden overtuigd moeten worden van hun toegevoegde waarde in de Topsector. Het is daarom aanbevolen om in gesprek te gaan met verschillende zorgverzekeraars om hen van hun verantwoordelijkheid en toegevoegde waarde te overtuigen. Het is een belangrijke stakeholder, met name ook vanwege hun belang voor kostenbesparing in de zorg en sociaal-culturele en diensteninnovaties.

2. *Betrek meer stakeholders met interesse in sociaal-culturele en diensteninnovaties;* Uit dit onderzoek blijkt dat het belang voor dit type innovatie niet voldoende is vertegenwoordigd in het bestuur van de topsector. In Nederland bevinden zich wel degelijk kennisinstituten en bedrijven die zich bezig houden met onderzoek naar en ontwikkeling van dit type innovatie. Het zou waardevol zijn om de deze stakeholders meer te betrekken om zo het diverse palet aan stakeholders en belangen compleet te maken. In combinatie met onze eerste aanbeveling, is het aanbevolen om ook bedrijven te betrekken die gespecialiseerd zijn in sociale-culturele of diensteninnovatie in de zorg.

3. *Focus het budget op specifieke onderwerpen die betrekking hebben op de 'prevention-cure-care cycle';* De agenda van de topsector LSH is erg breed. Aanvragen voor bijvoorbeeld de TKI-toeslag moeten te maken hebben met een onderwerp die de agenda adresseert. Echter, omdat de meeste stakeholders met name onderzoek doen naar 'cure' gerelateerde innovaties, blijven innovaties op het gebied van preventie en 'care' achter. Daarom is het aanbevolen om het beschikbare budget te spreiden over thema's of onderwerpen die zowel innovatie op het gebied van preventie, cure en care stimuleren. Dit betekent niet dat het bereik van de agenda versmald moet worden, maar dat juist specifieke doelen of thema's gestimuleerd worden. Een suggestie is dat de topsector zijn budget verdeelt over de drie doelen die beschreven staan in de agenda en gerelateerd zijn aan de 'prevention-cure-care cycle': 1) behouden van gezondheid en functioneren, focus op preventie; 2) vergroot het behandelingseffect, verlaag de last; 3) manage gezondheid en ziekte buiten de muren van de zorg. Op deze manier wordt er een diversiteit aan innovaties gestimuleerd.

4. *Begin een dialoog over de middelen die nodig zijn om bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen;* Uit deze studie blijkt dat sommige stakeholders conflicterende perspectieven hebben als het gaat om welke middelen nodig zijn om bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen. Dit heeft mogelijk een belemmerend effect op de samenwerking tussen de stakeholders en daarbij op het bijdragen aan de maatschappelijke uitdagingen. We bevelen aan dat zodra alle belangrijke stakeholders aan tafel zitten er een dialoog gestart wordt over welke middelen er nodig zijn om bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen. Dit helpt mogelijk om wederzijds begrip te creëren en om uiteindelijk consensus te bereiken. Op deze manier wordt de kans om succesvol bij te dragen aan de maatschappelijke uitdagingen groter.